

آزادی سینما و نظم عمومی در نظام حقوقی ایران و ایالات متحده

تألیف:

دکتر وحید آل شیخ

سرشناسه	: آل شیخ، رحیم، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: آزادی سینما و نظم عمومی در نظام حقوقی ایران و ایالات متحدهتالیف رحیم آل شیخ
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات کیومرث، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۰۱۵۱-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۶۷.
موضوع	: سینما — ایران — نقد و تفسیر
موضوع	: Motion pictures -- Iran -- Reviews
موضوع	: سینما — ایالات متحده — نقد و تفسیر
موضوع	: Motion pictures -- United States -- Reviews
رده بندی کنگره	: PN ۱۹۹۳/۵
رده بندی دی.سی.	: ۷۹۱/۴۳۰۹۵۵
شماره کتابفروشی ملی	: ۶۱۳۸۴۹۶

انتشارات کیومرث: تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران،
بین خیابان فخرراری و دانشگاه، جنب بانک ملت، پلاک ۱۲۰۲، طبقه زیرین

تلفن: ۶۰۱۴۱۹۲ | دورنگار: ۶۶۹۵۰۴۴۶

www.kumarsbook.com

Email: kumars.book@yahoo.com

Kumarsbook

@Kumarsbook

آزادی سینما و نظم عمومی در نظام حقوقی

ایران و ایالات متحده

تالیف: دکتر رحیم آل شیخ

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

چاپ: فرشیوه

صحافی: روشنگر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۰۱۵۱-۳

قیمت: ۵۵۰۰ تومان

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است و هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه‌ی ناشر، نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست تفصیلی

۱۵	 دیباچه
۱۹	 مقدمه
۲۵	 بخش اول: کلیات
۲۶	 فصل اول: تاریخچه سینما، مراحل ساخت فیلم سینمایی و رابطه آن با دانش حقوق
۲۶	 مبحث اول: تاریخچه سینما و مراحل تولید فیلم
۲۷	 گفتار اول: تاریخچه سینما و اعمال محدودیت بر آن در ایران و ایالات متحده
۲۷	 الف: تاریخچه سینما و پیدایش آن
۲۸	 ۱: تاریخچه سینما در ایران و ایالات متحده
۳۱	 ۲: تاریخچه سینما در ایران و ایالات متحده
۳۳	 ب: تاریخچه اعمال محدودیت بر سینما در ایران و ایالات متحده
۳۴	 ۱: مفهوم سانسور یا ممیزی
۳۵	 ۲: سانسور و ممیزی در ایران
۴۲	 ۳: سانسور و ممیزی در ایالات متحده
۵۰	 گفتار دوم: مراحل ساخت و عرضه فیلم
۵۰	 الف: پیش تولید
۵۱	 ۱: فیلم‌نامه
۵۲	 ۲: تهیه‌کنندگی
۵۴	 ب: تولید و تدوین
۵۵	 ۱: تولید
۵۶	 ۲: تدوین
۵۷	 ج: پس از تولید
۵۷	 ۱: اخذ مجوزهای انتشار
۵۸	 ۲: اکران و انتشار
۵۸	 مبحث دوم: رابطه حقوق و سینما
۵۹	 گفتار اول: حقوق فرهنگی و نقش سینما در احیای آن

الف: تعریف حقوق فرهنگی.....	۶۲
ب: محتوا و ابعاد حقوق فرهنگی در اسناد جهانی حقوق بشر.....	۶۴
ج: محتوا و ابعاد حقوق فرهنگی در قوانین ج. ا. ایران.....	۶۷
گفتار دوم: سینما و جایگاه آن در مطالعات حقوقی.....	۶۹
الف: دسته استدلال‌های ساختاری.....	۷۰
ب: استفاده از سینما در اکتشاف حقوق و فرهنگ.....	۷۲
ج: رویکردی هنجاری به حقوق سینما.....	۷۳
فصل دوم: نام گرفتن مجوزهای سینمایی در ایران و ایالات متحده.....	۷۴
مبحث اول: نهادهای متولی سینما در ایران و ایالات متحده.....	۷۴
گفتار اول: نهادهای متولی سینما در ایران.....	۷۵
الف: تاریخچه نهادهای متولی سینما در ایران تا انقلاب اسلامی.....	۷۵
ب: نهادهای متولی سینما در ایران پس از انقلاب اسلامی.....	۷۶
۱: سازمان امور سینمایی، سمعی و بصری.....	۷۶
۲: شورای عالی سینما.....	۷۸
ج: نهادهای صنفی متولی امور سینمایی در ایران.....	۷۸
گفتار دوم: نهادهای متولی سینما در ایالات متحده.....	۸۰
الف: کمیسیون‌های فیلم.....	۸۰
ب: سازمان‌های کارگری.....	۸۱
ج: اصناف و اتحادیه‌های هالیوود.....	۸۲
۱: اتحادیه‌های برخط.....	۸۲
۲: اتحادیه‌های زیرخط.....	۸۳
۳: انجمن سینمایی آمریکا.....	۸۴
مبحث دوم: روند گرفتن مجوزهای سینمایی در ایران و ایالات متحده.....	۸۵
گفتار نخست: نظام گرفتن مجوزهای سینمایی در ایران.....	۸۵
الف: گرفتن مجوزهای سینمایی در مرحله تولید.....	۸۶
۱: تصویب فیلم‌نامه.....	۸۶

۸۷.....	۲: صدور پروانه ساخت فیلم سینمایی.....
۸۸.....	ب: گرفتن مجوزهای سینمایی پس از ساخت فیلم.....
۹۰.....	۱: شورای بازبینی.....
۹۱.....	۲: هیأت عالی نظارت.....
۹۲.....	ج: شورای صنفی نمایش (اکران).....
۹۶.....	گفتار دوم: نظام گرفتن مجوزهای سینمایی در ایالات متحده.....
۹۶.....	الف: مجوزهای درستی.....
۹۷.....	ب: نهادهای معرره دهی صنفی.....
۹۹.....	۱: هیأت طبه بندی ر در دهی بدوی.....
۱۰۶.....	۲: هیأت تجدیدنظر طه بندی درجه بندی.....
۱۱۱.....	بخش دوم: آزادی سینما در ایران و ایالات متحده.....
۱۱۲.....	فصل اول: مفهوم آزادی سینما.....
۱۱۲.....	مبحث اول: مفهوم آزادی و جایگاه آن در نظام حقوق بشر.....
۱۱۵.....	مبحث دوم: ابعاد آزادی سینما.....
۱۱۵.....	گفتار اول: آزادی کسب و کار.....
۱۱۶.....	الف: تاریخچه آزادی کسب و کار در ایران و جهان.....
۱۱۷.....	ب: آزادی کسب و کار در اسناد بین المللی.....
۱۱۸.....	ج: آزادی کسب و کار در ایران.....
۱۱۹.....	د: آزادی کسب و کار در ایالات متحده.....
۱۲۰.....	گفتار دوم: آزادی نمایش و بیان.....
۱۲۰.....	الف: آزادی نمایش.....
۱۲۲.....	ب: آزادی بیان.....
۱۲۴.....	۱: آزادی بیان در اسناد بین المللی.....
۱۲۵.....	۲: آزادی بیان در ایران.....
۱۲۷.....	۳: آزادی بیان در ایالات متحده.....
۱۲۸.....	مبحث سوم: تعریف آزادی سینما و محدودیت های آن.....

- گفتار اول: محدودیت در بکارگیری افراد در سینما (محدودیت‌های شکلی)..... ۱۲۹
- گفتار دوم: محدودیت‌های محتوایی در سینما (محدودیت‌های ماهوی)..... ۱۳۱
- الف: مسائل غیر اخلاقی و اشاعه فحشا..... ۱۳۲
- ب: نداشتن عفت کلام و توهین به افراد، عقاید و ادیان..... ۱۳۳
- ج: تبلیغات گمراه کننده..... ۱۳۴
- د: نشر اطلاعات محرمانه دولتی و امنیتی..... ۱۳۵
- ه: نشر اطلاعات شخصی افراد..... ۱۳۶
- و: عدم رعایت حقوق مربوط به مالکیت فکری..... ۱۳۷
- فصل دوم: حدود آزادی سینما در ایران و ایالات متحده..... ۱۳۷
- مبحث اول: حدود آزادی سینما در ایران..... ۱۳۸
- گفتار اول: حدود آزادی سینما در قاعده اساسی جمهوری اسلامی ایران..... ۱۳۸
- الف) عدم مخالفت با مبانی اسلامی و موازن اسلامی..... ۱۳۹
- ب) عدم مخالفت با مصالح و حقوق عمومی..... ۱۴۳
- گفتار دوم: حدود آزادی سینما در قوانین عادی..... ۱۴۷
- الف: ممنوعیت استفاده بدون اجازه از آثار پدیدآورندگان..... ۱۴۷
- ب: ممنوعیت به تصویر کشیدن فعالیت‌های نژادپرستانه..... ۱۴۷
- ج: ممنوعیت تبلیغات برای کالاهای بی کیفیت..... ۱۴۸
- د: ممنوعیت تولید و نشر آثار سینمایی مبتذل و مستهجن..... ۱۴۹
- ه: ممنوعیت توهین و اهانت به مقدسات، مقامات و اشخاص..... ۱۴۹
- و: ممنوعیت فعالیت‌های تبلیغی علیه نظام و تحریک مردم به جنگ یا دست کشیدن از آن..... ۱۵۰
- گفتار سوم: حدود آزادی سینما در مصوبات و آیین‌نامه‌ها..... ۱۵۱
- الف: مصوبات قوه مجریه..... ۱۵۱
- ب: مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی..... ۱۵۵
- مبحث دوم: حدود آزادی سینما در ایالات متحده..... ۱۵۶
- گفتار اول: قانون اساسی و رویه دیوان‌عالی آمریکا..... ۱۵۶
- الف: نظریه آزادی‌گرایی مطلق در آمریکا..... ۱۵۷

ب: محدودیت‌ها.....	۱۵۸
گفتار دوم: اعمال آزادی‌های تصریح شده در قانون اساسی بر سینما.....	۱۶۰
گفتار سوم: آرای دیگر دیوان عالی ایالات متحده در مورد سینما.....	۱۶۲
الف: جلوگیری از پخش پورنوگرافی برای سینماهای اختصاصی ماشینی.....	۱۶۳
ب: محدودیت‌های سنی برای پورنوگرافی.....	۱۶۳
ج: ممنوعیت معلق کردن فیلم‌ها یا عدم نمایش آنها.....	۱۶۴
د: ممنوعیت انحصار و تراست.....	۱۶۴
مبحث سوم: مقایسه حدود آزادی سینما در ایران و ایالات متحده.....	۱۶۵
گفتار اول: آزادی سینما در ایران و حدود آن.....	۱۶۵
الف: محدودیت‌های عمومی.....	۱۶۵
ب: محدودیت‌های شخصی و رویه‌ای.....	۱۷۲
گفتار دوم: آزادی سینمایی در ایالات متحده و حدود آن.....	۱۷۵
الف: محدودیت‌های ماهوی.....	۱۷۵
ب: محدودیت‌های شکلی و رویه‌ای.....	۱۷۸
گفتار سوم: مقایسه دو نظام حقوقی.....	۱۷۹
الف: محدودیت‌های ماهوی.....	۱۸۰
ب: محدودیت‌های شکلی و رویه‌ای.....	۱۸۲
بخش سوم: نظم عمومی و تزامم آن با آزادی سینما در ایران و ایالات متحده.....	۱۸۵
فصل اول: نظم عمومی در ایران و ایالات متحده.....	۱۸۶
مبحث اول: مفهوم، ابعاد و انواع نظم عمومی.....	۱۸۶
گفتار اول: تعریف نظم عمومی و پیشینه تاریخی آن.....	۱۸۶
الف: تعریف نظم عمومی.....	۱۸۶
ب: پیشینه و زمینه تاریخی پیدایش مفهوم نظم عمومی.....	۱۹۰
ج: مفاهیم بنیادین نظم عمومی.....	۱۹۲
۱: نفع عمومی، منافع عمومی یا منفعت عمومی.....	۱۹۲
۲: منافع ملی.....	۱۹۴

۱۹۴	۳: مصلحت عمومی
۱۹۵	گفتار دوم: ابعاد و اقسام نظم عمومی
۱۹۵	الف: ابعاد نظم عمومی
۱۹۸	ب: اقسام نظم عمومی
۲۰۱	مبحث دوم: نظم عمومی در ایران و خط مشی عمومی در ایالات متحده آمریکا
۲۰۲	گفتار اول: شناسایی مفهوم خط مشی عمومی
۲۰۵	گفتار دوم: نظم عمومی در حقوق ایران
۲۰۸	گفتار سوم: نظم عمومی در ایالات متحده
۲۰۹	الف: فدرالیسم و نظم عمومی
۲۱۱	ب: جرم نظم عمومی در ایالات متحده
۲۱۲	۱: فحشا و انحرافات جنسی
۲۱۲	۲: پورنوگرافی
۲۱۳	۳: جرایم مربوط به مواد مخدر
۲۱۴	فصل دوم: آزادی سینما و چالش های نظم عمومی ایجاد شده توسط آن
۲۱۴	مبحث اول: مؤلفه های نظم عمومی در تقابل با آزادی سینما
۲۱۴	گفتار اول: امنیت عمومی و آزادی سینما
۲۱۶	الف: رابطه میان سینما و امنیت عمومی
۲۱۸	ب: سینما و اختلال در امنیت عمومی
۲۱۸	۱: به نمایش گذاشتن اطلاعات امنیتی، سری و محرمانه
۲۱۹	۲: تحریک افکار عمومی موجب اختلال و اعتراض
۲۱۹	گفتار دوم: بهداشت و آسایش عمومی و آزادی سینما
۲۲۰	الف: تعریف بهداشت عمومی و ارتباط آن با سینما
۲۲۲	ب: تأثیر سینما بر روی بهداشت و آسایش عمومی
۲۲۳	۱: سینما و خشونت
۲۲۴	۲: سینما و مصرف دخانیات
۲۲۵	گفتار سوم: اخلاق حسنه و آزادی سینما

۲۲۶	الف: آزادی سینما و اخلاق حسنه در ایران
۲۲۶	۱: اخلاق حسنه و رابطه آن با موازین شرع در حقوق ایران
۲۲۷	۲: جایگاه اخلاق حسنه در سینمای ایران
۲۲۹	ب: آزادی سینما و اخلاق حسنه در ایالات متحده
۲۳۰	۱: بی نزاکتی
۲۳۲	۲: تعیین قلمروی ابتدال و مستهجن در ایالات متحده
۲۳۵	۳: پورنوگرافی و کودکان
۲۳۷	مبحث دوم: چالش‌های نظم عمومی سینما و بررسی عملکرد دولت‌ها در برابر آنها
۲۳۷	گفتار اول: سینما برهم زنندگان نظم عمومی در ایالات متحده و ایران
۲۳۷	الف: برهم زنندگان نظم عمومی در آمریکا
۲۴۰	ب: برهم زنندگان نظم عمومی در ایران
۲۴۰	۱: اعتراضات خشونت آمیز
۲۴۳	ب: اعتراضات غیر خشونت آمیز
۲۴۶	گفتار دوم: بررسی عملکرد دولت‌ها در تقابل با چالش‌های سینمایی
۲۴۶	الف: تقابل آزادی و نظم عمومی
۲۴۹	ب: بررسی شیوه‌های نظارت بر سینما توسط دولت‌ها
۲۵۰	۱: انواع نظام‌های نظارتی
۲۵۱	۲: مقایسه نظام نظارت بر سینما در ایران و ایالات متحده
۲۵۳	ج: بررسی عملکرد دولت‌ها در برابر چالش‌های سینمایی
۲۵۴	۱: عملکرد دولت ایران در برابر چالش‌های سینمایی
۲۵۷	۲: عملکرد دولت ایالات متحده در برابر چالش‌های سینمایی
۲۵۹	نتیجه‌گیری
۲۶۷	منابع و مأخذ

دییاجه

آزادی هنرورزی و نظم عمومی

هنر تبلی خلافتیت روح آدمی است. هنر جلوهای از قدرت آفرینشگری خداوند است که در وجود انسان‌ها به امانت نهاده شده است. روح خلاق آدمی، گاه با شورش، عصیان و هنجارشکنی، تکانه‌های را به نظم روزمره و دیرپای جامعه وارد می‌کند. تکانه‌هایی که در برخی از جوامع با روش‌کرد مدارا و مهربانی به فرصتی برای بزرگتر شدن و حرکت در مسیر تعالی تبدیل می‌شود. در برخی دیگر از جوامع به عنوان زمینه‌ای برای سرکوب حق‌ها و آزادی‌های انسان در نظر گرفته می‌شود.

مهم این است که هیچ جامعه‌ای بدون نظم عمومی استمرار و استحکام نخواهد یافت، اما رابطه نظم عمومی و هنر آفرینشگر را چگونه می‌توان تنظیم کرد. جنس هنر از آزادی است، اما جنس نظم از قدرت است. چگونگی تنظیم مناسبات هنر و نظم به میزان هوشمندی و تدبیر حاکمان در تنظیم مناسبات آزادی و قدرت بستگی دارد. میزان مدارای قدرت در برابر عدالت، حق و آزادی می‌تواند طنین مثبت یا منفی در عرصه هنر داشته باشد. در جوامع مردم‌سالار، جامعه به سبب اقیانوسی در نظر گرفته می‌شود که متلاطم کردن آن به سادگی امکان‌پذیر است اما در جوامع اقتدارگرا و غیر دموکراتیک، جامعه به سان حوض بسیار کوچکی است که با کمترین حرکت متلاطم شده و نظم عمومی آن مخدوش می‌شود. آسیب دیدن نظم عمومی همان و بریده شدن سر هنر همان.

با این توضیحات می‌توان دریافت که نظم عمومی مفهومی سیال، نسبی، نوشونده و رنگارنگ است. نظم عمومی ظرفیتی است که گاه به اقیانوس می‌ماند و هاضمه ناپیدا کرانه‌ای در برابر آزادی آفرینش‌گری دارد و گاه به فنجان می‌ماند که پر زدن حشره کوچکی را هم بر نمی‌تابد. اگر مؤلفه‌های نظم عمومی را امنیت، بهداشت

عمومی، آرامش همگانی و اخلاق عمومی در نظر بگیریم، بهتر می‌توانیم به تحلیل آزادی‌های سینمایی از منظر نظم عمومی بپردازیم. هر یک از این مؤلفه‌ها استعداد سوءاستفاده و مخدوش کردن حقوق و آزادی‌های شهروندی را دارد. اگر نهادهای اداری و امنیتی و انتظامی نگاه روشن و توأم با مدارا و مهربانی نداشته باشند، میتوانند تک تک این مؤلفه‌ها را به گونه‌ای تفسیر و اجرا کنند که از سینما و آزادی آفرینش سینمایی چیزی باقی نماند. در این حالت است که به تعبیر حضرت مولانا اغراض مانع از ظهور و جلوه‌گری هنر خواهد شد:

چرخ غزل آمد سحر پوشیده شد صد حجاب از دل به سوی دیده شد

از این رو، نهادها و نهادهای نظام عمومی می‌باید مؤلفه‌های نظم عمومی را به گونه‌ای تفسیر و اجرا کنند تا موانع و اغراض شاروی هنرمایی و آفرینش‌های سینمایی را حذف کنند و راه را برای خلاقیت هنرمندانه بگشایند.

جناب آقای دکتر رحیم آل‌شیخ، از جوانان برومند ایران زمین است که با علاقه‌ای ویژه به مطالعه مناسبات هنر سینما و نظم عمومی پرداخته است. حلقه وصل این دو آزادی است. آزادی گوهر بی‌همتای حیات انسانی است. حیاتی که بدون آزادی ارزش زیستن ندارد. هنر نیز لطیفه‌ای نهانی است که عشق و آزادی آشکار می‌شود و خود نیز می‌تواند تأمل پیام عشق و آزادی باشد. به قول ناسازگار:

لطیفه‌ایست نهانی که عشق از او خیزد که نام آن ز لب لعل و خط ز نگار است

وانگهی، آشکار شدن اندیشه‌های هنری ممکن است در وهله نخست با نظم عمومی ظاهری، بویژه با عناصر معنوی و غیرمادی آن در تراحم افتد، اما واقعیت آن است که نظم عمومی توانمند و غنی باید بتواند بسترهای جلوه‌گری هنر و آزادی بیان هنری را فراهم سازد. به گمان ما، حق بیان هنری اندیشه‌ها از مؤلفه‌های آزادی اندیشه و بیان است. هنر و

هنرمند از طریق سینما و ... به برونی سازی اندیشه‌های خود می‌پردازد و سانسور آثار هنری به معنای مبارزه با آزادی اندیشه و بیان است:

هنر برتر از کوه آمدید

سخن زین داری چه باید کشید

علی اکبر گرجی آزتدریانی

تهران، بیست و یکم اسفند ماه ۱۳۹۸

www.ketab.ir